

mitti Confessio eius potest, dum satisfactio et remissio facta per Sacerdotes, Domino gratia est. «

Augustinus tandem facultatem absolendi a peccatis datam Sacerdotibus docet, explicatque exemplo Lazari a discipulis soluti. Atque in Psalmos scribens haec profert: (3) «quum audis hominem peccantem peccatorum suorum, iam reuixit: quum audis hominem confitendo proferre Conscientiam, iam de sepulchro educus est, sed nondum solutus est. Quando soluitur? A quibus soluitur? Quae solueritis inquit, in terra, erunt soluta et in Coelo. « Habent similia omnium seculorum Patres.

CAPVT XXVII.

Designantur Haeretici, qui Sacramentalem Confessionem oppugnant; eorumdemque argumenta soluantur.

Inter eos, qui Confessionis Sacramentalis institutionem vsuque impugnarunt, recensent nonnulli Montanistas, Nouatianos, Audianos, et Waldenses: quos e contrario non in hoc errasse existimant alii: vt videre est apud Gasparum Iueninum. (1) Wiclefus ille est, qui omnium suffragiis Sacramentalem Confessionem nequaquam Scripturis niti dixit; sed manasse eam ex summorum Pontificum Decretis, quibus fideli populo iniuncta fuerit; cuius praeterea vsu inutilem iudicauit: vnde inter eius articulos a Constantiensi Synodo damnatos hunc numero septimo legere est: «si homo debite fuerit contritus, omnis Confessio exterior est sibi superflua et inutilis. « De Lutheri insuper mente non vna est Scriptorum sententia. Negasse illum necessitatem Confessionis omnium peccatorum, etiam mortalium, singillatim; solumque eorumdem in genere Confessionem admisisse vt necessariam, sunt qui adserant. Ast illis visum est Confessionem etiam singulorum peccatorum necessariam eum admisisse; in eo tamen errasse, quod omnem ab ea efficaciam abstulerit, contenderique iustificari impios per actum Fidei in Dei misericordiam: sic enim habet articulus xi. Lutheri a Leone X. inter alios damnatus: «nullo modo confidas absolui propter tuam Contritionem, sed propter verbum Christi: *Quodcumque solueris*, « cet.

Quid.

(3) Serm. 11. in Psalm.

vi. de Poenit. qu. 5. cap. 1.

(1) In Com. Hist. Dog. Dissert.

Quidquid vero Lutherus senserit; quem admisisse *auricularis* Confessionis praxim testatur doctissimus Meldensium Episcopus: (2) exploratum certe est, vsu Confessionis abrogasse eius discipulos, saltem quod attinet ad singulorum peccatorum Confessionem. Nam sic docuisse Brentium, (3) et Kemnitium constat. (4) Caluinus quoque absurda plurima ac impia de Confessionis praxi docuit: (5) Quibus Caluini erratis adsentiantur omnes, qui ad Caluini regulam reformatos se passim appellant: maiori tamen prae omnibus aliis suae sectae hominibus ardore atque conatu exitiale hanc doctrinam propugnauit quatuor editis libris, Genevae anno 1661. vulgatis, Ioannes Dallaeus Caluianus minister; sibi rem confecisse visus est. Haec autem sunt praecipua Haeticorum argumenta.

Primum: potestas clauium Ecclesiae ministris facta nihil est aliud quam munus declarandi quod apud Deum dimissa peccata sint: haec siquidem remissio certa est, quum Euangelii nuntii possint creditibus iustitiam per Christi Fidem polliceri; et e contrario absolutio a Catholicis propugnata imaginaria sit, ac peccatores anxios, animoque suspensos relinquat: nulla est igitur Confessionis diuina institutio, nulla necessitas, nullamque praecipuum.

Secundum: Christus per memorata verba Apostolis facultatem fecit remittendi peccata indefinite: scilicet, vel per Baptismum, vel per Poenitentiam: atqui ministri Apostolis succedentes remissionem peccatorum iis, quos baptizant, conferunt, nulla eorumdem Confessione praecia: ergo.

Tertium: vut haec potestas concedatur, nulli tamen competit, nisi prius donatus Spiritu Sancto fuerit: frustra igitur eam iactant Catholici Sacerdotes eodem Spiritu Sancto destituti.

Quartum: commendatur in sacris litteris Confessio facta soli Deo, non hominibus: legitur enim Psal. xxxi: dixi: *confitebor aduersum me iniustitiam meam Domino*: et Psal. xci: *bonum est confiteri Domino*: ergo.

Quintum: haud legitur in Apostolorum Actibus Apostolos quemquam ad *auricularem* Confessionem compulisse; imo neque aliquam Confessionem in arcano audiuisse: ergo.

Sextum: praxis Sacramentalis Confessionis non obtinuit ante seculum iii.: nam tunc Presbyterum audiendis Confessionibus praepos-

(2) Lib. 111. variat.

(4) In 11. P. Exam. cap. 5. de Poenit.

(3) In Confess. witemburg. art. 11.

(5) Lib. 111. Inst. cap. 4.

positum ab Episcopis fuisse, Nouatianorum occasione, Socrates Scholasticus scribit: (6) qui ipse scribit, vt et Sozomenus, (7) sublatum a Nectario Patriarcha CP. Presbyterum illum; abrogatamque praxim illam fuisse, occasione mulieris, quae cum Diacono stuprum fecerat: at si praxis ea ex Christi institutione esset, iurisque proinde diuini, in Ecclesia semper extitisset, nec ab eadem potuisset abrogari: ergo.

Septimum: Chrysostomus Nectarii successor abrogatam ab eo Confessionem censuit, sic ad populum Antiochenum loquens: (8) "neque tantum est admirabile, quod nobis peccata dimittit, verum et quod ipsa non reuelat, nec manifesta facit, aut conspicua, nec cogit in medium procedentes, quae peccauimus annuntiare; sed sibi soli rationem reddere iubeat, et sibi confiteri." cet. Habet similia passim. (9)

Octauum: testatur Tridentinum Concilium (10) non posse Ecclesiam iudicium criminum occultorum sibi vindicare: ideoque si exempla sint aliqua poenitentium, qui olim sese iudicio Presbyterorum subiecerunt, liberum tantum humilitatis exercitium euincunt: ergo.

Nonum: Gratianus Decretorum Collector, postquam plures de necessitate Confessionis protulit sententias, rem Lectorum arbitrio relinquens, inquit: (11) "Cui autem harum potius adhaerendum sit, Lectoris iudicio reseruatur; vtraque enim fautores habet sapientes et religiosos viros: " igitur Gratiani aetate fuisse qui impune necessitatem Confessionis Sacramentalis impugnant. Id etiam innuere Magister sententiarum videtur. (12)

Decimum: Confessionem fuisse a quadam vniuersalis Ecclesiae Traditione institutam probabilis dici Ioannes Theuronicus scribebat: (13) eam non requiri ad iustificationem docuit S. Bonauentura; (14) atque ante Concilii Lateranensis sub Innocentio III. definitionem haereticum non fuisse Confessionis necessitatem negare etiam docuit. Demum quae Scotus, (14) illam iuris Ecclesiastici, non autem diuini esse dixit Durandus autem non praecepti, sed consilii esse adseruit: (15) non igitur vt Fidei caput habendum, quod de Confessione adseruimus.

Vndecimum: sequitur ex Catholicorum Dogmate, quod ille qui

con-

(6) Hist. lib. v. cap. 19.
 (7) Hist. lib. vii. cap. 16.
 (8) Hom. xxi.
 (9) In Hom. v. cont. Anom. In Catechesi. Et in concione de Lazaro. Alibi.
 (10) Dist. i. de Poenit.

(11) In iv. Dist. 17.
 (12) De Poenit. Dist. v.
 (13) In iv. Dist. 17. art. 2. q. 4.
 (14) Dist. xvii. in iv. q. unica art. 1.
 (15) Apud Estium in eandem Dist. §. vii.

contritus est, venia careat, nisi adeat Sacerdotem; ille autem, qui contritus neuiquam est, veniam consequatur, dummodo Sacerdotem adeat: at hoc contrariatur Scripturae, quae peccatorum remissionem Contritioni tribuit, non autem comparitioni ante Sacerdotem: ergo.

Duodecimum: a suauiissima Dei prouidentia atque inefabili eius in homines bonitate alienum est, vt medium hominibus praescripserit credatur, quo eorum mentes inextricabilibus difficultatibus implicentur, et continue torqueantur, abiecta penitus spe interioris pacis, et gaudii in Spiritu Sancto: atqui si necessaria iure diuino singulorum peccatorum letalium Confessio ponatur, consequens inde est, fluctuare semper animo hominem, hacque dubitatione cruciari, num satis conscientiam excusserit, an singula mortalia declararit, an vere eum poenituerit, an legitima potestate polleret Sacerdos, qui eum absoluit, an denique serium absoluedi animum gesserit, cet: ergo.

Decimumtertium: nequit in animum quis inducere, strauisse Deum aliquod impossibile, noxium hominibus, et exitiale: huiusmodi est sacramentalis oralis Confessio: ergo. Etenim contendunt Pontificii, oportere vt singula dearticulate peccata grauius declarentur, eorumque circumstantiae omnes: neque peccata illa solum, quae opere perpretantur, sed et illa, quae intima cogitatione, et affectu admittuntur, quod quam sit difficile, immo et impossibile, intelligitur ex illo Psalmi *delicta quis intelligit*; et Hieremiae: *prauum est cor hominis et inscrutabile*. Quam sit vero illa periculi plena, et hominibus perniosa ex eo euincitur, quod pariat immane illud libidinis monstrum, quod *sollicitationem* vocant, a Romana sede iteratis Constitutionibus profligatum: plures etiam in Reges et Principes Conspiraciones aut conflagrat, aut confirmet: quod ministros, etsi optime moratos ac vercundos, in graue amittendae castitatis periculum coniciat: quod poenitentes ipsos paulatim adsuescat exuendo pudori, trahatque ad amorem eorum, quibus adhaesit olim delectabiliter: quod tandem foeda ac peruersa dogmata vitiiis fauentia a Confessariis edoceri in causa sit; atque eo licentius, quo secretius in aures animosque poenitentium effunduntur. Haec, similiaue obijciunt.

Non est tamen difficile haec omnia soluere. Primum itaque hoc pacto diluitur: non solum peccatorum declarationem importari in potestate Sacerdotibus a Christo facta; siquidem donati sunt illi, non annuntiandi tantum, sed et ligandi, ac soluendi munere; quo videntes, non sic loquuntur, *declaro te solutum esse a peccatis*, sed sic: *Te absolvo*.
 Tom. III. Eec 110;

no; atque hoc magis conscientiam nostram exhilarat, quam faciat inanis Haereticorum fiducia.

Ad secundum dicendum: maximum Baptismum inter et Poenitentiam esse discrimen: nam in Baptismo homo Christo regeneratur, renascitur, Ecclesiae adoptatur: vnde ii, qui baptizant, nudum exercent ministerium: in Poenitentia vero absoluunt, causas peccatorum diiudicant, opera satisfactionis imponunt: proinde non nudum exercent ministerium, sed vna cum ministerio iudicium, atque cum iudicio aegrotantium animorum sanationem; quae duo apte fieri non possunt, nisi occulta scelera aperiantur.

Tertium, si quid probat, probat tantum, improbos ministros in peccato letali existentes, non posse aliquem absolueri, quae fuit Donaristarum aliorumque haeretica adsertio. Qui tamen error non inde eruitur, siue Spiritus Sancti nomine intelligatur, non gratia sanctificans, sed potestas: siue dicatur, etiam per ministros scelestissimos Spiritum Sanctum aliis dari, siue ea distinguantur, quae discipulis contulit Christus, vt possent Sacramenta conficere, ab iis, quae simul cumulate impertit, vt non valide tantum, sed et licite ea administrarent.

Quarto occurrimus dicentes: commendare quidem Scripturas Confessionem Deo factam; nec tamen improbare factam hominibus. Et quidem ipse Dauid, cuius verba producuntur, testem Confessionis suae habere voluit Nathanum. Fit praeterea Confessio coram Deo, quae coram ministris a Domino constitutis fit: ac in eodem Psalmo inquit Dauid, *quoniam tacui, inueterauerant ossa mea*; nempe vt exponit Augustinus, (16) *quoniam non protuli ore confessionem*. In Psalmo deinde xci. proponitur Confessio, non *oris*, sed *laudis*; quae vt et Confessio *Fidei* dicta, possunt absque Confessione *orali*, seu peccatorum, inueneri; haec vero, si vt oportet fiat, nequit esse sine Confessione *laudis, et Fidei*. Est autem *laudis* Confessio, qua quis Deo dat gloriam, iniquitatem sibi tribuens, Domino gratiam et benignitatem.

Quinti solutio est: negatiuum, vt aiunt, argumentum, ex Sacrae Scripturae, maxime in Apostolicis Actibus, silentio sumtum, nihil prorsus euincere, quum constet aliunde, scilicet ex Matthaei et Ioannis locis Christi institutio atque praeceptum: si enim Christus *auricularem* Confessionem instituens praecepit, proculdubio eam Apostoli a fidelibus exegerunt, etsi nihil dixerint. Eam tamen tacite indi-

Ca

(16) Enarrat. 1.

cauit Paullus, dum ad Corinthios scribens, dixit in 1. Epistola cap. ii. *probat autem se ipsum homo*.

Pro sexto soluendo, duo illa, quae claudit, seiungenda sunt: scilicet, Confessionis *auricularis* usum non obtinuisse ante seculum iiii; eundemque Nectarii facto abrogatum fuisse. Ac primum quidem falsum prorsus est: obtinuisse siquidem antea Traditio aperte docet, vt superius dictum fuit.

Quod vero ad Nectarii factum adinet, quo Achille aduersum nos pugnant Haeretici, respondent summi Theologi Thomas Waldensis, Guillelmus Estius, et Melchior Canus, reuera sacram Confessionem fuisse a Nectario de medio sublatam: in quo peccauit profecto ille, non per audaciam, sed per inscitiam. Equid enim mirum, si senex illiteratus, et pene rudis, ex laico repente factus Episcopus, Apostolicae Traditionis et Ecclesiasticae disciplinae prorsus ignarus, arrepto imprudenter Eudemonis Alexandrini inepto consilio, vt scandalo occurreret, quod ex pefactio Diaconi stupro ortum fuerat, Presbyterum Poenitentiarum expunxerit.

Verum, quia Theologi in Nectarium indulgentiores, in illo purgando et benigne exponendo calamum exercuerunt, varia eorum responsa breuiter indicanda sunt, integrum relinquens eligere, quod quis maluerit; quocumque enim arrepto veritas catholica in tuto est. Itaque totam Socratis, et Sozomeni narrationem falsam esse, ac fabellae loco habendam, momentis haud contemnendis euincere nituntur Cardinalis Baronius, (17) et Latinus Latinus Viterbiensis: (18) plura etiam aduersus veritatem Sozomenum peccasse, demonstrat Morinus: (19) atque nimis honorifice de Socrate Bertium fuisse loquutum, dum de eo sentit, haud mentitum esse, talia scribendo, vt ab omnibus redargui posset falsitatis manifestissimae, Nicolaus Augustinus Chignoli iudicat. (20) Exploratum enim est eum Nouatianis impense fauisse.

Aliter difficultatem istam soluit Baronius ipse, cui iungunt dexteras Cardinalis Bellarminus, et Perronius, atque nuperimus vitae S. Ioan. Chrysostomi Scriptor Godefridus Hermantius; scilicet, publicam tantum, non Sacramentalem atque arcanam Confessionem a Nectario sublatam fuisse. Nam mos, inquirunt, apud maiores nostros erat, vt Presbyteri, audacia secreto occultorum criminum Confessione, Poenitentibus

Eee 2

non,

(17) Ad ann. Chris. 1. vii.

(20) In Tract. de Poenit. Sacr. n.

(18) In lib. Rom edito an. 1586.

31. Tom. 3.

(19) Lib. 11. de Poenit. cap. 9.

nonnullorum publicationem in satisfactionem iniungerent: quem tantum morem abrogasse Nectarium ea probant, quod hic vnice scandalo locum dederat, dum mulier multo plura quam iussa fuerat, imprudenter euulgauit, et inter cetera stuprum quod passa fuerat a Diacono: neque enim mulieris secreta Confessio locum scandalo dare potuit, quum per eam Diaconi stuprum populo non innotuerit.

Sunt et alii Scriptorum, qui dicant, nec secretam Confessionem, nec quorundam declarationem, a Nectario fuisse sublatam; sed eam tantum, quae de proximi peccatis fieri solebat, accusationem, quotiesquis in lapsus proximi cognitionem venisset, et praesertim si proximus eius peccati, quod poenitens confitebatur, conscius fuisset. Quam suam opinionem Theologi illi probant ex Socrate. Vnaqualibet harum responsionum aptissime sextum argumentum dilutum erit.

Ad septimum respondent nonnulli, loqui eo loco Chrysostomum de Confessione publica, quam, aiunt, Nectarius ipsius praedecessor abstrulerat. Aliis visum est agere reapse Chrysostomum in laudato loco de Confessione soli Deo facta, Sacerdotibus praetermissis, quod tamen haud fauet Heterodoxis: non enim illam ad Antiochenum populum habuit homiliam, vt fideles baptizatos doceret, sed Cathecumenos tantum; ad quos non erat necesse sermonem de Sacramentali Confessione, quae *oris* dicitur, dirigere; sed de ea tantum, quae Baptismo praemitti oportet: qua nempe Cathecumenus reum se coram Deo confiteatur.

Pro aliorum vero Chrysostomi locorum intelligentia generalem hanc responsionem, omnibus quidem probatam, apertissimamque, adducit Bertius: (21) hoc vnum Chrysostomum velle, non esse aperienda peccata coram populi multitudine, unde ingens pudor et maxima verecundia possint oriri: sufficere autem si manifestentur soli Deo, ac sine testibus, videlicet Sacerdoti Dei Ministro.

Octauum confirmat, non oppugnat, Confessionis *auricularis* necessitatem: quum enim Ecclesia visibilis de occultis non iudicet, et aliunde collata ei sit plena ligandi atque soluendi potestas, necessum est, vt per *oris* Confessionem ecclesiasticis iudicibus patefiant.

Ad nonum respondemus primo: si vere est Gratiani pars illa r. Tractatus de Poenitentia, quod tamen negat Antonius Augustinus doctissimus Gratiani emmendor, eum alucinatum fuisse momenta plura ostendere. Scribit enim ille viros sapientes, et Religiosos ea aera-

(21) Lib. xxxiv. Cap. r. proposit. 2.

te Confessionis necessitatem oppugnasse; quod falsissimum illico ostenditur: Duodecimo siquidem seculo, in quo Bononiensis hic Monachus hoc protulit, nullum reperire est illustrem Scriptorem, qui non dissertissime *vocalis* Confessionis adstruxerit necessitatem. Scilicet eam adstruxerunt tunc temporis S. Anselmus Episcopus Cantuariensis, Iuo Carnotensis Episcopus, Goffridus Vindocinensis, et Rupertus Tuitiensis Abbates, alique plurimi: vnde sapientes illi ac Religiosi Viri, quos Gratianus appellat, ceu oppositae sententiae Patronos, vel commentitii sunt e Gratiani cerebro nati, vel perpauci quidam, iique obscuri nominis, quorum nulla habenda a Gratiano ratio erat. Haec fidenter de homine pronuntiamus in eiusmodi erratis frequenter deprehenso, planeque conuicto. Eum tamen, non scienter prudenterque peccasse existimamus, sed ob sinistram Patrum intelligentiam.

Ceterum, et in Theodori Cantuariensis verbis excerptendis alucinatus est homo critices ieiunus; adieci siquidem fuisse ea verba *vt Graeci, et fere*, inde colligitur, quod desiderentur in Poenitentiali Theodori, et in Concilio II. Cabilonensi, vnde capitulum illud exscriptum est. Admissa tamen Gratiani lectione, nullum inde Catholico Dogmati praedictum sequi dicimus: quum sententia in Ecclesia communiter praeferenda absjudio sit opinioni quorundam Graccorum obuersantium; aliis Graecis catholicae Ecclesiae consentientibus, vt demonstrat doctissimus Morinus.

Quoniam vero Recentium Theologorum plerique in Gratiano purgando, ac in sensum rectum flectendo multam, eamque piam nec inuilem operam ponunt, ipsos consulat, qui et id in votis habeat. Nobis pro dissoluendo ex Gratiano vna ac Magistro sententiarum conflata a Dallaeo obiectione sat superque est haec S. Thomae responsio: (22) »quod ponitur hic pro opinione haeresis est; non quod explicite sit »contra aliquem articulum, vel praecedens, vel sequens ad ipsum, »sed implicite aliquid contrarium Fidei continet; quia sequitur, quod »claves Ecclesiae non sint necessariae ad salutem; et in talibus, ante- »quam determinetur per Ecclesiam, quod ex iis sequatur aliquid con- »trarium Fidei, non iudicatur haeresis esse, et sic Magister, et Gra- »tianus hoc pro opinione ponunt, sed nunc post determinationem Ec- »clesiae sub Innocentio III. factam haeresis reputanda est. «

Ad decimum responderetur ex S. Thonae doctrina. Habet enim (23) de necessitate confessionis agens: »ad tertiam quaestionem dicendum, »quod

(22) In iv. Dist. 17. qu. 3. (23) Vbi supra.

»quod ad Confessionem dupliciter obligamur: vno modo ex iure diuino, ex hoc ipso, quod est medicina; et secundum hoc non omnes teneantur ad Confessionem, sed illi tantum, qui peccatum mortale incurrerint post Baptismum. Alio modo ex praecepto iuris positui; et sic tenentur omnes ex institutione Ecclesiae edita in Concilio Generali sub Innocentio III. « Itaque Ioannes Teutonicus de posteriore hac institutione loquitur, quam melius *temporis* definitionem diximus.

S. autem Bonaventura non nisi oborto collo aduersus contrarium Ecclesiae doctrinam ab Haereticis trahitur: neminem siquidem laetet, Doctorem Seraphicum cum plerisque antiquis Scholasticis in ea fuisse opinione; ad obtinendam scilicet gratiam in Sacramento Poenitentiae opus esse contritione charitate habituali formata. Quid igitur mirandum, si ad habendam iustitiam contritione iam partam non esse necessariam *oralem* Confessionem censuerit? Ast, licet ex hoc capite eius necessitatem non repetat, aliunde tamen necessariam illam diuino iure demonstrat (24) ne scilicet Christi praeceptum violetur; ne Sacramenti a Christo instituti essentialiam hanc partem negligens, a iustitia iam per contritionem acquisita quis excidat.

Ad Sorum denique ac Durandum quod spectat, minus considerate eos loquutos esse Estius scribit: eorum vero nouam opinandi rationem vniuersalis Ecclesiae doctrinam labefactare non posse. Verum nec fauent hi Theologi haereticis: conuenit sane subtilissimus Doctor cum ceteris Catholicis in Dogmatis substantia; licet in eo probando aliam viam inuenerit negat vnice Confessionis necessitatem ex illis Christi verbis *quorum remiseritis*, cet., probari; contendens, argui illam ex quo teneatur ex charitatis praecepto vti remedio peccatorum facillimo, cuiusmodi est Confessio. Durandus pariter diuinam Confessionis institutionem agnoscit, et necessariam illam ex eo probat, quod omne remedium ordinatum contra culpam, cum qua non stat gratia, est de necessitate salutis.

Vndecimum sic solutum esto: vel enim peccator Sacerdotem adire potest, sed non vult; vel adire vult, nec vero potest. Primum si ponatur, haud erit ille poenitens et contritus; negligit siquidem medium a Christo institutum pro peccatorum remissione post Baptismum. Si autem secundum adseratur, profecto si vere contritus est, peccatorum veniam consequetur, dummodo votum habeat confitendi.

Duo-

(24) Vbi sup. art. 7. et 11.

Duodecimum futile nimis insulsumque est: etenim, si consolationem non modicam bonumque maximum fideli adfert, Caluino teste, Christi Legatum adire, omnes ei conscientiae plagas atque vlcera nudare, eiusque sententia Christi iussu et auctoritate lara sanari, Deoque reconciliari; non est certe turbulentum et triste Confessionis ingenium, animorum paci atque gaudio infestum. Quid, quod fidelis a Sacerdote solutus credere certo non possit se vere iustificatum, Deoque plene reconciliatum? Iubetur tamen in diuina bonitate ac misericordia conquiescere, atque confidere se peccatorum veniam consequutum.

Neque melioris commatis illud est, an Sacerdos legitima auctoritate animoque absoluendi caruerit? receptissima siquidem iuris regula habet, in iis, quae certa et explorata non sunt, in fauorem superioris praesumendum esse; praesertim quum id cuique persuasum esse debeat, ab infinita Dei in homines misericordia abhorre, vt alia ratione eius saluti non consulat, qui bona fide, atque rite dispositus a sacrilego ministro iudificetur, qui vel legitimum simulet ministrum, vel solum iocandi animum gerat.

Decimumtertium vt soluamus, generalem hanc aptamus doctrinam: memoratos abusus non Confessionis *auricularis* vitia esse, sed hominum; quos tamen abusus non adeo frequentes experimur ac Haeretici extollunt: vnde haud tollendus propter eos sacramentalis Confessionis vsus. Ecquis enim nescit, etiam Baptismate et Eucharistia homines perditos abuti posse, ac solere? Numquid autem auferri propterea debent? Et auferre quoque oporteret Apostolatam, quoniam multi Euangelii praedicatione abusi sunt ad errores spargendos. Et tollendi de medio Concionatores essent, quia ab ipsis quoque Conspiraciones excitatae sunt. Et damnabile foret inhonestas turpia in Scripturis legere; si damnandum in Sacerdotibus sit eiusmodi peccata in Confessione audire. Apage ineptias futilissimas.

APPENDIX.

Est et alterum Fidei catholicae caput dictis addendum, integritas nempe Confessionis sacramentalis; si de illa quam Theologi de Schola *formalem* vocant, sermo habeatur. (Nam integritatem, *materialem* dicunt, Deum ab homine non exigere apud omnes Catholicos conuenit.) Esse autem integritatem illam ex Christi institutione, iureque proinde diuino, rectissime aduersus Nouatores definit Concilium Tridentinum

his

his verbis: (25) » si quis dixerit in Sacramento Poenitentiae ad remissionem peccatorum necessarium non esse iure diuino confiteri omnia et singula peccata mortalia, quorum memoria cum debita et diligenti praemeditatione habeatur; etiam occulta, et quae sunt contra duo ultima Decalogi praecepta, et circumstantias, quae peccati speciem mutant. . . . aut eos, qui omnia peccata confiteri student, nihil relinquere velle diuinae misericordiae ignoscendum, aut demum non licere confiteri peccata venialia, cet. Si quis dixerit, Confessionem omnium peccatorum, qualem Ecclesia seruat, esse impossibilem, et traditionem humanam a piis abolendam, cet, anathema sit. «

Itaque aperienda ex iure diuino in Confessione sunt singula peccata mortalia memoriae occurrentia, variaeque eorum species: circumstantiae dein speciem mutantes; quae peruulgato illo versiculo comprehenduntur: » quis, quid, ubi, quibus auxiliis, cur, quomodo, quando. « Peccata praeterea dubia, siue facti dubium sit, modo prudens et graue fuerit; id est, cuius non leuis et chimerica, sed rationabilis et solida causa sit, quae constantem virum mouere possit. Nam Tridentini Patres, sicut ex Christi verbis, Ioann. xx. *Quorum remiseritis*, cet, Confessionis institutionem, necessitatem, atque praeceptum legitima consequutione fluere declararunt; ita ex iisdem, non singulorum tantum mortalium peccatorum memoriae occurrentium, sed et circumstantiarum, quae peccatorum in aliam transferunt speciem, nitidam enumerationem necessariam esse contra Lutherum conficiunt. (26)

Idem ne vero de circumstantiis peccati grauitatem intra eandem speciem multum augmentibus censendum sit, Tridentina Synodus consulto definire noluit; quod propositi sui tenax id agere constanter voluerit, vt errores configeret, Dogmata declararet, a rebus vero inter Catholicos nondum ad liquidum plane deductis et exploratis, sed ob varia Doctorum placita adhuc incomptis et ambiguis, abstineret. Nos equidem sic sentimus propter S. Thomae praesertim auctoritatem, indeque ductas Theologicas rationes. Est enim expressa tanti Doctoris mens, pro qua etiam Scotistae omnes, vna excepto Mastro, pugnanti; quam etiam sequuntur plurimi cuiusque Scholae Theologi. Nolumus enim; sed nec possumus in hac controuersia immorari, ad ulteriora progredientes. Consulendus S. Thomas, eiusque doctissimi Commentatores. Hoc tantum animaduertendum, ambigi iamiam a Catholico Viro non posse, quin peccati consuetudo, quae circumstantia pure gra-

(25) Sess. xiv. Can. 7. et 8.

(26) Vbi supra.

grauans est, necessario sit aperienda, quum de ea Sacerdotem percunctari, et Poenitentem illam declarare iusserit Innocentius XI. propositionem hanc damnans: » non tenemur Confessario interroganti fateri peccati alicuius consuetudinem. «

CAPVT XXVIII.

Quinam facienda Sacramentalis Confessio sit inquiritur: ubi et de potestate in eo requisita discutitur.

Non alii ab Episcopis et Sacerdotibus sunt legitimi Confessionis sacramentalis ministri.

In quibus praeter potestatem ordinis necessaria iurisdictio est, vel ordinaria, del delegata, etiam vt valide absoluant.

Docet priorem propositionem Scripturae: siquidem potestas soluendi a peccatis, et administrandi Poenitentiae Sacramentum exprimitur verbis illis Math. xvii. *Quaecumque alligaueritis*, cet: et Ioannis xx: » *Quorum remiseritis peccata* « cet: atque ea verba non quibusuis, sed solis Apostolis ac Sacerdotibus dicta sunt: tunc enim cum solis discipulis Christum Dominum habuisse sermonem constat: igitur non alii ab Episcopis et Sacerdotibus, cet.

Docet eandem veritatem Traditio: sic enim loquitur Cyprianus (1) » quoniam tamen de hoc vel cogitauerunt, hoc ipsum apud Sacerdotes Dei dolenter, et simpliciter confitentes, Exomologesim conscientiae suae faciunt « Pacianus Episcopus Barcinonensis haec habet: (2) » quid ergo faciam nunc Sacerdos, qui curare compello? « Chrysostomus item, vt Sacerdotalem potestatem commender, ea vitur praerogatiua, scribens (3) » iis datum est, vt potestatem habeant, quam Deus operimus, neque Angelis, neque Archangelis datam esse voluit: neque enim ad illos dictum est: *quaecumque alligaueritis in terra, erunt soluta et in coelo; et quaecumque solueritis in terra, erunt soluta et in coelo*, « Augustinus quoque inquit, (4) vt soluantur peccata veniendum ad Antisites, » per quos in Ecclesia clauis ministrantur.

Tom. IIII.

Fff

» tur,

(1) In libel. de lapsis.

(3) Lib. III. de Sacerd. cap. 5.

(2) In Paraenisi ad Poenit.

(4) Serm. ccccl.

itur. « Habent similia Basilius, Ambrosius, Hieronymus, aliique Patres.

Accedit Conciliorum auctoritas: nam hanc veritatem definire Concilium Constantiense in Bulla Martini V.: Florentinum, seu Eugenius IV. in Decreto Unionis; ac tandem Tridentinum, (5) cuius haec sunt verba: « Circa Ministerium autem huius Sacramenti declarat Sancta Synodus, falsas esse et a veritate Evangelii penitus alienas doctrinas omnes, quae ad alios quosdam homines, praeter Episcopos, et Sacerdotes clauium ministerium perniciose extendunt, putantes verba illa Domini, quaecumque alligaueritis super terram, erunt alligata et in coelo; et, quorum remiseritis peccata, remittuntur eis, et quorum retinueritis, retenta sunt, ad omnes Christi fideles indifferenter et promiscue, contra institutionem huius Sacramenti, ita fuisse dicta, ut quibus potestatem habeat remittendi peccata cet. « Similia leguntur Canone x. eiusdem Sessionis.

Suffragatur S. Thomae ratio sub hac forma proposita: (6) illi soli potestatem absoluendi habent, qui potestatem in corpus Christi mysticum habent: ac Episcopos ac Sacerdotes solos habere hanc potestatem ex eo constat, quod soli illi potestatem in Christi corpus verum habeant: ergo.

Secundam propositionem haec momenta commonstrant. Sumitur primum ex Canonum auctoritate: in capite enim *Quod autem*, (7) inquit Alexander III.: « a non suo iudice ligari nullus valet, vel absolui: » in cap. etiam *Presbyteri* (8) haec habentur: « Presbyteri de occultis peccatis iussione Episcopi poenitentes reconcilient. » Concilium praeterea Lateranense, (9) haec protulit: « Si quis autem alieno Sacerdoti voluerit, iusta de causa, sua confiteri peccata, licentiam prius postulet; et obtineat a proprio Sacerdote; quum aliter ille ipsum non possit soluere, vel ligare. » Quod statutum etiam fuit in Florentino, ubi dicitur, (10) ministerium huius Sacramenti esse Sacerdotem habentem auctoritatem absoluendi ordinariam, vel delegatam. Demum Tridentinum in Decreto sic loquitur de Reformatione: (11) « quamuis Presbyteri in sua ordinatione a peccatis absoluendi potestatem accipiant, decernit tamen Sancta Synodus, nullum etiam regularem posse Confessiones se-

» cu-

(5) Sess. xiv. Cap. 6.

(6) In xv. Dist. 17. qu. 3. art. 3.

qu. 1.

(7) V. Decretal. tit. 38. num. 4.

(8) xxvi. q. 6. num. 4.

(9) C. *omnis utriusque sexus*.

(10) In Decreto Unionis.

(11) Sess. xxiii. cap. 15.

» cularium, etiam Sacerdotum, audire, nec ad id idoneum reputari, nisi si aut parochiale Beneficium, aut ab Episcopis per examen, si illis videbitur necessarium, aut alias idoneus iudicetur, et approbationem quae gratis detur, obtineat. «

Sumitur secundum momentum ex ratione: siquidem Sacerdotis absolutio est actus iudicialis, quo ab ipso, velut a iudice, sententia pronuntiatur; ut eadem Sacra Tridentina Synodus definit: (12) at iudicialis actus exposcit, ut sententia in subditos tantum feratur, ut manifestum est, atque ipsa sacra Synodus declarat: (13) ergo.

Itaque ordinariam potestatem iurisdictionis habent quicumque animorum regimini praeficiuntur: delegatum, quicumque ab Episcopis ad confessiones audiendas approbantur.

APPENDIX.

Praeter ordinis tamen ac iurisdictionis potestatem, requiruntur quaedam in huius Sacramenti administro prudentia, et sigillum. Atque quod ad primum pertinet, necessum est eum scientiam recte agendi, peritiam, atque sagacitatem habere, seu ut probe nouerit, quae postulat ipsius officium ac ministerium: hoc vero adsequetur, si teneat quae a probatissimis Theologiae Moralis Tractatoribus sunt tradita, quum circa huius Sacramenti naturam, tum erga peccatorum essentiam, species, ceteraque ad christianam moralem spectantia; caute prudenterque opiniones eas deuitans, quae probabilissimi pestem sapiunt; quaeque tot olim monstra parturire. Maxime quidem absolutus perfectusque minister Poenitentiae habebitur, si morum scientiam ex Patribus, Conciliis, Apostolicis Constitutionibus, ac S. Thomae summa Theologica didic erit. Nec tamen iniuriam nos selectissimis quibusque Scripturis adferre intendimus: quippe quod sciamus, quonam in pretio habendi sint Daniel Concina, Natalis Alexander, Jacobus Besombes, Antoine, alique eiusdem farinae Scriptores.

Quod vero spectat ad sigillum, tenetur Confessionis minister ad illud naturali, diuino, et ecclesiastico iure. Etenim ex reuelatione Confessionis factae infamia in Poenitentes sequeretur; quod naturale ius vetat. Deinde sigilli seruandi praeceptum a Christo Apostolis peculiariter fuisse impositum Syluius docet: (15) quam opinionem confirmat ve-

fff 2

rus

(12) Sess. cap. 6. can. 9.

(13) Cap. 7. eiusd. Sess.

(14) In qu. xi. supp.

verus Ecclesiae consuetudo, cuius initia inueniri non possunt. Ipsa quoque Sacramenti institutio, S. Thoma adserente, (15) id postulat, vt Poenitens Sacerdoti semetipsum subiiciat. Postremo, haec ius ecclesiasticum praescribit in Capite *Sacerdos*, sub Gregorii nomine: (16) » Sacerdos ante omnia caueat, ne de his, qui ei confitentur peccata, alicui recitet: non propinquis, non extraneis, neque, quod absit, pro aliquo scandalo. Nam si hoc fecerit: deponatur, et omnibus diebus vitae suae ignominiosus peregrinando pergat.«

Tenetur autem sigilli lege omnia ea Minister occultare, quae ipsi per ordinem ad Confessionem declarata sunt; quae nisi ex Poenitentis ipsius liberrima atque expressa facultate reserare nusquam poterit; etiamsi eiusmodi reseratio regno, urbi, vel familiae cuiuspiam summam altatura esset vilitatem; etiam si iam pridem mortuus Poenitens fuerit.

Ast particulares, vt vocant, casus, in quibus fractio contingeret, non est nostrum designare: non enim moralis Theologiae summam adornamus: neque institutionum fines praetergredi fas nobis est. Teruntur omnium manibus tractatus huiusmodi, quorum Scriptores nonnullos nominauimus; penes quos cumulatissimam de sigillo Confessionis notitiam inuenire licet: vt et de casuum reservatione, aliisque huc spectantibus.

CAPVT XXIX.

Quodnam Haereticorum circa Poenitentiae Ministrum Dogma fuerit. Ecquid senserint opinando alii. Argumentis fit satis.

Quae tamquam falsae, et ab Euangelii veritate abhorrentes a Synodo Tridentina damnantur de Poenitentiae Ministro doctrinae, Lutheri, Zuinglii, et Caluini sunt; qui inuecrum seculo xii. a Petro Abaelardo primum, mox a nouis Apostolicis, deinde a Waldensibus xiv. seculo innouatum a Flagellantibus, et Wicleffitis, et demum xv. inuentae ab Hussitis exceptum, errorem instaurarunt, confirmantque, de absoluendi ministerio ad Laicos quoslibet extendendo; etiam ad mulieres.

Ex Catholicis vero Ioannes Morinus probate nititur, Diaconos olim apud Latinos Confessionem in vitae periculo excepisse, lapsisque dedisse reconciliationem, atque a peccatis absolutionem in absentia Sacerdotum. (1) Idem sensisse videtur Nicolaus Rigaltius. (2) Quin, et Lai-

(15) In dupp. qu. xi. art. 1.

(1) Lib. viii. de Poenit. cap. 23.

(16) Apud Grat. de Poen. Dist. vi.

(2) In Adnot. in Cyp. Epist.

Laicis ipsis, quum Sacerdotis copia non datur, urgetque necessitas, aperienda esse peccata letalia, tradidisse dicuntur praestantissimi Theologi, ipsi etiam Scholarum Duces, ab ipso Morino laudati: (3) quod confirmari posse videtur innumeris piissimorum virorum exemplis ab Edmundo Martenio collectis. (4)

Itaque haec aduersus primam propositionem obliiciuntur. Primum: in cap. v. Epist. Iacobi dicitur: » confitemini alterum peccata vestra:« non ergo solis Episcopis et Sacerdotibus, sed cuilibet alteri fieri Confessio potest.

Secundum: Poenitentiae Sacramentum est necessitatis, vt et Baptismus: at quilibet in casu necessitatis potest Baptismi minister esse: ergo et Poenitentiae.

Tertium: Cyprianus haec habet: (5) » apud Diaconum quoque Exomologesim delicti sui facere possint, vt manu eis in poenitentiam imposita veniant ad Dominum cum pace:« salkm igitur in extrema necessitate Diaconi extraordinarii Ministri erant.

Quartum: occurrunt in Ecclesiastica Historia exempla plura Confessionum Laicis factarum in vitae exitu: nempe haberur quemdam imminente naufragio baptizasse Cathecumenum; (6) sodalibus etiam confessos fuisse peccata nauigantes quosdam in Palaestinam, auctor est Caesarius Monachus; (7) idem de militibus hispanis praelium contra Mauros inituris legitur apud Bollandum; atque de aliis multis.

Quintum: insignium Theologorum sententia est, ministrum, cui Confessio ex officio facienda est, Sacerdotem esse; premente tamen necessitate Laicum Sacerdotis vices supplere posse: sic enim scribit Sententiarum Magister: (8) » perspicuum est, peccata primum Deo, deinde etiam Sacerdoti esse confitenda, et si ipse defuerit, etiam socio.« Et S. Thomas: (9) » minister Poenitentiae, inquit, cui Confessio facienda est officio, est Sacerdos; sed in necessitate etiam Laicus vicem Sacerdotis supplet, vt ei Confessio fieri possit.« Habent his consona Bonaventura, (10) et Raimundus Penafortius. (11)

Sextum: sunt praeterea Patres ac Theologi, qui Confessioni Laicis factae Sacramenti effectum tribuere videantur: scribit enim Augustus-

(3) Lib. v. cap. 23.

(7) In Dialog. Dist. iii. cap. 21.

(4) Lib. 1. de antiq. Eccl. Rit. cap.

(8) In iv. Dist. 17.

6. art. 6.

(9) Quaest. viii. sup. art. 2.

(5) In Epist. xii.

(10) In iv. Dist. 17. Part. 2.

(6) In cap. Sanct. de consec. dist. 4.

(11) Lib. iii. de Poenit. §. 20.

gustinus, (12) quemdam Poenitentem, qui instante naufragii periculo, apud Cathecumenum peccata deposuerat, impetrasse a Deo sanctitatem. » Motus enim, ait, animus religiosus, et supplex ab homine exegit Sacramentum, a Deo ipso impetrauit sanctitatem. « Atque Albertus Magnus quamdam absoluendi potestatem, quae peccata remittat, cuique Laico concedit. (13)

Aduersus secundam propositionem haec adducuntur: Presbyteris in earum ordinatione dicitur, quemadmodum a Domino Apostolis dictum est, » accipite Spiritum Sanctum: quorum remiseritis peccata: sunt igitur Praesbyteri iudiciaria potestate praediti, eamque possunt vbique non minus ac Apostoli exercere.

Deinde: si in absolvente potestas iurisdictionis est necessaria, consequitur inde, Papam a nemine absolui posse; vt et Episcopus a nemine suae Dioeceseos: nemo enim in Papam iurisdictionem habet; nullus e Dioecesi propria in Episcopum: at Papa atque Episcopus confiteri tenentur! ergo.

Praeterea: in articulo mortis quilibet Sacerdos potest quemlibet a quibusuis absoluere peccatis: sufficit ergo in Poenitentiae ministro ordinis potestas.

Rursus: sola ordinis potestate potest Sacerdos a venialibus absoluere: ergo.

Sed respondetur ad singula. Ad primum quidem eorum, quae primo loco sunt obiecta, ex S. Thoma: (14) dicente: » Iacobus loquitur » ex praesuppositione diuinae institutionis: et quia diuinitus institutio » praecesserat de Confessione Sacerdotibus facienda, per hoc quod eis » potestatem remittendi peccata in Apostolis dedit, Ioannis xx. : ideo intelligendum est, quod Iacobus Sacerdotibus Confessionem esse faciendam monuit. « Sed alia etiam responsio huic argumento adhiberi ex Augustino, Gregorio Magno, Beda, aliisque Patribus, ac doctissimis Biblicorum Interpretibus potest; scilicet, commendari iis Iacobi verbis generalem illam tantum Confessionem, quam Christianus quilibet humilitatis studio fratri facit, sese peccatorem ingenue confitens, vt alterius consilio atque oratione adiuuetur.

Ad secundum dicendum ex S. Thoma; (15) quod Baptismus est magis Sacramentum necessitatis, quam Poenitentiae Sacramentum, quoad Confessionem, et absolutionem: quoniam quandoque Baptismus praeter-

(12) In Epist. ad Fortunat.
(13) In iv. Dist. 17. art. 58.

(14) In iv. Dist. 17. q. 3. art. 3. q. 1.
(15) Vbi supra ad 2.

mitti non posset sine periculo salutis aeternae, vt in pueris qui nondum habent rationis vsum: at Confessio et absolutio tantum ad adultos pertinent, in quibus contritio cum proposito confitendi et desiderio absolutionis sufficit ad liberandum a morte aeterna.

Tertium sic diluitur: Exomologesim, seu reconciliationem per Diaconos peractam, non fuisse Confessionem, et absolutionem sacramentalem, sed pure caeremonialem, et in foro externo, multa commonstrant: erat siquidem *abstractio*, qua Lapsi prosternerantur manuum impositioni non tantum Sacerdotum, sed etiam Cleri. Hoc sensu eam Tertullianus accepit etiam, scribens: (16) » itaque Exomologesis, prosternendi, et humiliandi hominis disciplina est, « cett. Eodem Cyprianus loqui ipsius verba euincunt. Sed et hunc sensum obseruarunt Pamelius in Tertulliano, (17) et in Cypriano Peraius. (18) Excipiendi quoque hoc ipso sensu sunt Canones nonnulli ex Concilio Eliberitano, Toletano. I. et Londinensi excerpti.

In quarto soluendo non vacat secundum critices regulas inquirere in exempla Confessionum Laicis olim in vitae exitu factarum: hinc damus libenter vera esse, quae vulgo feruntur: negamus tamen, Confessionem illam sacramentalem fuisse, diuinoque iure ad salutem necessariam.

Quintum sic diluitur: nullus veterum Theologorum fuit, qui Confessionem Laico factam sacramentalem dixerit: proprie quidem, rigoroque loquendo: sed minus proprie, et secundum imperfectam aliquam similitudinem: quem admodum diminutium illud aduerbium *quodammodo* a S. Thoma adhibitum ostendit: (19) qui insuper eam vocat *sacramentale quoddam*, tusioni pectoris, et aquae benedictae aspersioni simile. (20). Et quidem non aliud sensisse Magistrum, Bonauenturam, Raimundum, ceterosque quoslibet, ipsorum verba rite perpensa declarant.

Ad sextum respondemus, nusquam a Patribus, et Theologis, iis maxime qui in argumento laudantur, adsertum fuisse, Confessionem Laicis factam quidpiam *ex opere operato* ad remissionem peccatorum et gratiae productionem conferre: sed hoc vnice eos adfirmasse, Confessionem eiusmodi vim habuisse suam *ex opere operantis*, proindeque gratiam obtinuisse per modum suffragii, quum ex humilitate, qua Poenitens charitatem impetrasset, quae cum Sacramenti voto impium in extremis iustificat: tum ex Fide Laici, qui Confessionem excepisset.

Ad

(16) De Poenit. cap. ix. conciliat. vet. Eccle. cap. 11.
(17) Pag. edit. suae cc. (19) In supp. qu. viii. art. 1.
(18) In Diatrib. de Poenit. et re. (20) Art. 111. eiusd. qu.

Ad primum deinde argumentum secundi ordinis dicimus, conferri quidem ad Sacerdotium adscitis potestatem ordinis per verba commemorata; sed exercitium eiusdem potestatis, quum iudicialis actus sit, non esse rarum atque legitimum, nisi in subiectos sententia feratur: unde Sacerdoti delegandi, et determinandi illi sunt, in quos iudicalem valeat proferre sententiam: quod fit, aut eius promotione ad animarum curam, cui iurisdictione ordinaria adnectitur, aut Episcoporum approbatione ac mandato, ex quibus subdelegata iurisdictione emanat.

Secundum sic solum esto: Papa, sicut a Christo habet facultatem subliciendi quoslibet fideles quibuslibet Sacerdotibus; habet et subliciendi se ipsum cui voluerit, illi iurisdictionem conferens in se ipsum vt peccatorem. Episcopus autem, vt S. Thomas docet, (21) » concessum » est... a iure, quod possint sibi eligere proprios Sacerdotes Confessores, » qui quantum ad hoc sunt ei superiores: sicut etiam vnus Medicus ab » aliis curatur, non in quantum Medicus, sed in quantum infirmus. «

Tertii neganda est illatio: vt enim docet Concilium Tridentinum, (22) in vitæ extremo censetur Ecclesiam, quæ tamquam pia mater neminem vult perire, conferre cuilibet Sacerdoti plenariam iurisdictionem absoluendi quemlibet ab omni crimine.

Postremum sic diluitur: prohibita esse Decreto S. Congregationis Concilii Tridentini interpretis Confessionem venialium factam Sacerdoti non approbato ab Episcopo. Ceterum, etiamsi nullum hac de re larum fuisset iudicium, haud probanda esset quorundam antiquorum sententia: nam hæc quoque absolutio actus iudicialis sit oportet, et a Sacerdote velut a iudice pronuntietur.

CAPVT XXX.

Postremam Sacramenti Poenitentiae partem, nempe satisfactionem expendit.

Potest ac debet Sacerdos poenas satisfactorias confessis iniungere.

Quæ vim Deo satisfaciendi habent, atque illatas eidem iniurias compensandi.

Demonstratur prima propositio ex Scripturis. Nam Christus, vt non

(21) In supp. q. viii. art. .4. ad 4.

(22) Sess. xv. cap. 7.

semel adsertum est, adductis Matth. et Ioan. locis, Sacerdotibus non solum ad soluendum, verum etiam ad ligandum clauas, seu iudicariam potestatem concessit: ergo sicut utuntur potestate soluendi, dum absolutionem impendunt, ita æquum est utantur potestate ligandi: poenas satisfactorias iniungendo.

Demonstratur deinde ex Traditione: scribit enim Basilius: (1) » pro » qualitate delicti tempus poenitentiae impendatur; hoc sit in iudicio » positum eorum, qui praesunt, « cet. Pacianus Episcopus Barcinonensis, inquit: (2) » admouebo adhuc ignes de cauterio Apostolico: videremus an forte possitis. *Iudicauit*, inquit Paullus, *congregatis vobis*, et spiritu meo in virtute Domini Iesu Christi tradere eius » modi hominem *Satanæ in interitum carnis*, cet. Quid dicitis Poenitententes? vbi est vestrae carnis interitus? An quod in ipsa Poenitentia » lautiores semper inceditis, conuiuio farti, balneis expositi, veste compositi, « cet? Augustinus hæc habet: (3) » verum quia plerumque doctor alterius cordis occultus est alteri, neque in aliorum notitiam per » ba, vel quaecumque alia signa procedit: quum sit coram illo, cui » dicitur, *gemitus meus a te non est absconditus*: recte consuevitur » ab iis, qui Ecclesis praesunt, tempora Poenitentiae, vt fiat satis etiam Ecclesiae, in qua remittuntur ipsa peccata. « Leguntur similia in aliis Patribus.

Demonstratur quoque Canonum auctoritate. Legitur siquidem in Concilio Carthaginensi iii. (4) » Poenitentibus secundum differentiam » peccatorum, Episcopi arbitrio Poenitentiae tempora decernuntur. « Et in Synodo Laodicensi: » his qui diversorum peccatorum lapsus incur » runt, et oratione, Confessione, ac Poenitentia malorum suorum perfectam conuersionem demonstrant, pro qualitate peccati Poenitentiae tempus attribuendum est. « Atque Concilium Tridentinum hæc protulit: (5) » clauas Sacerdotum, non ad soluendum dumtaxat, sed et ad » ligandum concessas etiam antiqui Patres, et credunt, et docent. «

Suffragatur ratio: Sacerdos enim non debet Lapsis veniam et remissionem tenere polliceri: atqui temere promittitur salus, quando absque aliqua satisfactione impenditur absolutio: ergo. Deinde: Sacerdos etiam curare debet, vt qui deliquerunt, habeant propriae infirmitatis medicamentum, et nouae vitæ custodiam: sed hæc duo poenis satisfactoriis.

Tom. III.

Ggg

tis

(1) In Reg. breu. interrog. 106.

(4) Cap. 3.

(2) In Parent. ad Poenit.

(5) Sess. xiv. Cap. 8.

(3) In Enchir. cap. LXV.

discerentis praestari docet Tridentina Synodus: ergo.

Secundum pariter propositionem docent Scripturae: etenim Prouerborum xvi. dicitur: »misericordia et veritate redimitur iniquitas.« Danielis iv. »Peccata tua elemosynis redime, et iniquitates tuas misericordis pauperum.« Et in i. ad Corinth. xi. »dum iudicamur autem a Domino corripimur, vt non cum hoc mundo damnemur:« at haec omnia, atque consona, euincunt operibus iustitiae, elemosynis, correptionibus, poenisque voluntarie susceptis placari Dei indignationem, vitari poenas alias peccatis debitas, atque damnationem auerti: ergo.

Docet id ipsum Tractatio: inquit nempe Tertullianus: (6) »Haec omnia Exomologesis, vt Poenitentiam commodet, vt de periculi timore Dominum honoret, vt in peccatorem ipsa pronuntians pro Dei indignatione fungatur, et temporali afflictione aeterna supplicia, non dicam frustremur, sed expugnat.« Cyprianus etiam ait: (7) »conferuntur singuli delictum suum... dum satisfactio et remissio facta per Sacerdotes apud Dominum grata est: conuertantur ad Dominum mente tota. Illi moestitia satisfaciunt.« Augustinus demum, ceteris missis, haec habet: (8) »nullus peccator debita grauioris poenae accipit veniam nisi qualemcumque, etsi longe minorem quam debeat, soluerit poenam.«

Docent Praeterea eandem veritatem Ecclesiae definitiones: habetur siquidem de Poenitentia Dist. i. desumptum ex Augustino quod nuper laudabimus testimonium, »nullus, scilicet, peccator« ceteris cui additur: (9) »ita enim impertitur a Deo largitas misericordiae, vt non relinquantur etiam iustitiae disciplina.« Et Synodus Tridentina, praeter ea, quae sess. vi. cap. 14. docuerat, declarat insuper Sess. xiv. (10) subla- ta poena aeterna plerumque exsoluendam poenam temporalem remanere, poenisque Sacerdotis arbitrio pro mensura delicti impositis, nec non temporalibus flagellis a Deo inflictis, a nobis patienter toleratis, Deo per Iesum Christum satisfieri. Demum, damnata a Romanis Pontificibus Pio V. et Gregorio XIII. est propositio inter Baianas lxxvi: »satisfactiones laboriosae iustificatorum non valent expiare de condigno poenam temporalem reseruantem post culpam condonatum.«

Accedit ratio: si satisfactiones non eo fine imponerentur, vt placaretur Deus, atque illarum eidem iniuriae compensarentur, sed eo tantum, vt peccator conuersionem suam testatam faceret Ecclesiae, nulla imponenda

(6) De Poenit. cap. ix.

(7) De Lapsis.

(8) In Lib. de continent. cap. 6.

(9) Cap. xiii.

(10) Cap. ix. et Can. xv.

SA-

satisfactio esset pro peccatis occultis, nullum seruandum ieiunium, nulla facienda elemosyna, nullum opus bonum ea intentione esset exercendum: hoc contrariatur Scripturis, Patribus, et receptissimae Ecclesiae praxi: ergo.

SCHOLION.

Est et aliud validissimum argumentum pro potestate Sacerdotum ad poenas satisfactorias imponendas, quod ex institutis variis Poenitentium classibus ducitur: nemo siquidem ad sacra Mysteria olim admittebatur, nisi Poenitentium classes antea decurrisset: in quibus sane classibus praescripti durissimi labores, ac Poenitentium in illis subeundis obedientia, inuictissime probant, iunctas illas satisfactiones fuisse vi clauium, quas Christus Ecclesiae Praepositis credidit: non enim fieri potuisset, vt omnes omnino fideles, plebei, Principes, ceteri, obtemperassent Episcoporum mandatis, nisi eos tradita sibi diuinitus ligandi potestate usos fuisse intellexissent; atque nisi certo scissent, idoneas redimendis criminibus esse satisfactiones, quas Sacerdotes praescripsissent.

Harum vero satisfactionum, seu publicae Poenitentiae specimen hic adducere placet, quo earumdem durationem, exteriorem modum, seu adparatum, atque diuersas stationes ob oculos Tyronum ponamus. Itaque a priore Ecclesiae seculo ad vsque Montani schisma, quod contigit seculo ii. labente, nulla temporis duratio satisfactio peragenda fuit determinata. A Montano ad Nouatianum vsque, paulo quidem auctae poenae satisfactoriae fuere, sed earum duratio indeterminata mansit. Dein, post Nouationi haeresim institutae sunt classes, seu stationes Poenitentium, quibus et poena et poenae tempus fuere designata. Demumque post iv. seculum apud Graecos, et saltem post vii. apud Latinos, occultorum criminum rei damnati sunt occulta Canonum Poenitentium executione; quos tamen antea pro quibusdam occultis criminibus publice exequi cogebantur.

Exteriorem praeterea Poenitentium habitum fuisse admodum lugubrem Patres docent: antiqui nimirum Poenitentes inculca facie, cooperti cilicio, ac cinere conspersi, in templis, immo prae templorum foribus omnium oculis patebant.

Decurrabant autem stationes quatuor, quae sic nominabantur, *Fletus, Auditio, Subtractio, et Consistentia*. *Fletus* statio in externa porticu, seu tecto collocata erat; ibique poenitentes reos se palam profitebantur, atque eos, qui templum ingrediebantur, rogabant, ut pro ip-

sis intercederent. *Auditio* collocata erat in porticu oblongiori, templi foribus interius adiacente, et a reliqua inferiore parte templi diuisa; in qua poenitis vsque ad Offeritorium manebant; tunc vero Diacono momento discedebant. *Subtractio* erat ab Audientium cancellatis vsque ad ambonem templi: in ea positis Poenitentibus Praesules manus in singulis Synaxibus imponebant; sed tamen adhuc a templo expellebantur ante oblationem. *Consistentia* tandem erant ab ambone templi versus Sanctuarium ad fideles vsque, siue ad eos quibus ius erat accedendi ad Eucharistiam: qui quidem statione decursa, ad sacra Mysteria accedebant, quorum participatio Poenitentiae exitum dici a nonnullis legimus.

Ast, accuratam si quis rituum publicae Poenitentiae lucubrationem exoptet, habet eruditissimos quos consulat viros, Morinum, Sirmondum, Perauiam, Iueninum, ceteros.

CAPVT XXXI.

Haereticorum errores prodit: eorumdem deliramenta diluit.

Inter plurimos Satisfactionis hostes numerandi principio veniunt Haeretici Audiani, qui Ecclesiam tempore Valentiniani senioris vexauerunt. His adiungendi Manichaei nonnulli, qui amplectentibus sectam suam cuiuslibet criminis, quoad culpam, et quoad poenam relaxationem pollicebantur. Potissimum vero adiungendi sectarii omnes, qui elapso proxime seculo contra Catholicos vexillum erexere, vnanimi consensu negantes Satisfactionis existentiam, quae Poenitentiae Sacramenti pars sit.

Haec vero contra vtramque superius stabilitam propositionem obficiunt. Primum: oportet ut Sacerdotes eadem se ratione gerant ac se Christus gessit: atqui Christus, quum peccata dimisit Paralitico, mulieri peccatrici, aliisque, nullam eis Satisfactionem imposuit: ergo.

Secundum: neque Apostoli consueverunt Poenitentiam, seu Satisfactionem imponere, sed tantum cessationem a peccatis, scribente Apostolo ad Ephes. iv. »qui furabatur, iam non furetur:« ergo.

Tertium: si Sacerdotes praediti potestate soluendi sunt, illamque exercent soluendo a reatu culpa, et a debito mortis aeternae; et ea facultate vti poterunt, atque debent, debitum temporalis poenae soluendo: ergo.

Quartum: non solum per Sacramentum Poenitentiae, sed etiam per Sacramentum Baptismi peccata remittuntur: sed in remissione per

per Baptismum collata Sacerdos nullam poenam praescribit: ergo nullam praescribere debet dum Poenitentiae Sacramentum administrat.

Quintum: ex productis Scripturarum ac Patrum testimoniis nudum euincitur opera Poenitentiae valere ad auerenda temporalia supplicia, sed etiam ad redimenda peccata, ad obtinendam veniam, ad vitandam damnationem iramque venturam: atqui pro poena aeterna, vt definit Synodus Tridentina, (1) nulla iniungitur Poenitentia: ergo nec iniungenda est pro poena temporali.

Sextum: Apost. ad Rom. iii. docet, iustificationem remissionemque peccati omnino gratuitam esse: ait nempe: »iustificati gratis» per gratiam ipsius, per redemptionem quae est in Christo Iesu: « nihil ergo pro ipsa iustificatione, ne quidem quantum ad poenam, remanet soluendum.

Septimum: Christus cumulatissime pro nobis morte sua satisfecit, et quoad culpam, et quoad poenam: ergo nequeunt a Poenitentibus satisfactoria opera exigi absque Christi satisfactionis iniuria.

Octauum: impossibile profecto est, vt homo, cuius meritum est finitum, pro peccato satisfaciatur, cuius malitia infinita est ratione personae offensae, et debetur ei poena aeterna: ergo.

Nonum: qui putat posse operibus suis illatas Deo iniurias quo modo compensare, sibi met gloriam Redemptoris adsumit, sibi confidit, atque aduersum semetipsum illam accessit maledictionem, de qua Hierem. cap. xvii: »maledictus homo qui confidit in homine.«

Decimum: Patres docuisse videntur, satisfactiones olim tantum impositas Poenitentibus fuisse, vt Ecclesiae cui per sua peccata scandalo fuerant, essent postea aedificationi: Ita Cyprianus (2) et Augustinus: (3) ergo satisfactio nuda ceremonia est.

Vndecimum: saltem Iubilaei tempore Sacerdotes non debent poenas satisfactorias iniungere: nam ea vis est Indulgentiarum quas plenarias vocant, vt totam poenam deleant, quae pro peccato dimisso exoluenda superest: ergo.

Quae tamen omnia soluere opus est. Ad primum itaque dicimus: Christum potestate excellentiae vsum fuisse, atque perfectissimam charitatem vehementissimamque contritionem illis poenitentibus inspirasse, eorumque intimum in spem animum: at Sacerdotes nec supremam illam habere potestatem, nec contritionem et charitatem eiusmodi inspirare, neque poenitentium corda introspicere posse: vnde de

(1) Sess. vi. cap. 14. (2) De Lapsis. (3) In Enchir. cap. 65.

debent illi commissa iudiciaria potestate fungi, cum iudicii ponderatione, legis aequitate, et secundum maiorum documenta.

Secundum falsum protus est: nam Paulus incestuosum Corinthium *tradidit Satanae in interitum carnis*, ut ipse loquitur in Epist. I. ad Corinth. cap. 5: quae Paulli verba de impositione Satisfactionis Patres interpretari sunt; ut constat ex Tertulliano, (4) Origene, (5) aliisque. Nec oppositum inferitur ex cap. IV. Epist. ad Ephesios: eo siquidem loco praecipitur utique conuersio a peccatis, sed non excluditur necessitas Poenitentiae: immo hanc insinuant, quae Paulus ibidem adiungit: *magis autem, inquit, labore operando manibus suis quod bonum est, ut habeat unde tribuat necessitatem patienti.*

Tertii solutio vna est cum solutione primi argumenti, quam quisque adhibere poterit.

Quartum soluitur ex discrimine, quod Poenitentiae inter et Baptismatis Sacramentum adinuenitur: nam Poenitentia per modum iudicii exercetur; non ita Baptismus confertur. Accedit, quod aequitas ipsa expostulet, ut aliter in gratiam recipiantur, qui ante Baptismum deliquerunt; aliter vero, qui accepto Spiritus Sancti dono templum Dei violare non formidarunt.

Quinto hoc modo occurrimus varias Theologorum sententias conciliantes: Poenitentiae opera ac labores habere quandam rationem Satisfactionis improprie dictam respectu poenae aeternae; quatenus ante susceptionem Sacramenti praeparant ad gratiam, eamque promerentur *de congruo*, ut Schola loquitur: at in ipso Sacramenti actu, dum a Sacerdote imponuntur et a Poenitente acceptantur, pars integralis eiusdem Sacramenti euadunt, cuius efficacitate soluitur culpae nexus atque gehennae reatus: at dum fiunt post gratiam remissionis acceptam, habent quidem rationem Satisfactionis proprie dictae respectu poenarum temporalium; sed satisfactoria non sunt relate ad aeterna supplicia, nisi quatenus per absolutionem commutantur cruciatu aeterni in afflictiones temporarias, atque quatenus absolutio ipsa impenditur intuitu actuum Poenitentis, inter quos Satisfactio ipsa, vel facienda, vel iam facta commemoratur.

Ad sextum respondemus: iustificari impios per Christi gratiam, non quia nullum ex parte nostri opus sit ad iustificationem necessarium; sed quia sine gratia praeueniente nobis per Christi merita collata, nemo potest credere, sperare, diligere, ac poenitere, ut ad

(4) Lib. de Pudic. cap. III. (5) Hom. XXIV. in Leuit.

iustificationis gratiam adsequendam oportet; prout Synodus Tridentina definiit. (6)

Septimum quamfacillime diluitur ex alibi dictis: non enim ita pro nobis Christus satisfecit, ut nollet nos esse suae imitatores Passionis; neque satisfactiones nostrae meritum aliquod independentem a Christi morte habent: sed voluit ipse Dominus, ut eius vestigia sequentes, carni simus mortificari, spiritu viuificari, dans nobis huius rei gratia charitatis inspirationem, virtutum semina, et Sacramentorum copiam: non igitur iniuria aliqua dominicae satisfactioni irrogatur per nostras Satisfactiones. Legantur verba Tridentini. (7)

Octauum sic solutum esto: hominem nequaquam posse pro peccati malitia satisfacere *de condigno*, etiam si Dei gratia adiutus sit: posse tamen *de congruo*; quatenus nempe, vi ordinis a Deo instituti per opera laboriosa obtinet actualem charitatem intensam, quae quum Sacramenti voto coniuncta peccatum deler.

Ad nonum dicendum: eum qui firmissime tener, per gratiam Christi meritis comparatam, non vero viribus propriis posse se poenitentiam agere, Deum placare, et salutem consequi, in nullo mortalium, sed in solo Christo Seruatore spem suam locare.

Decimum, quod tamquam certissimum Lutherani et Calvinistae adsumunt, falsissimum est. Primo siquidem, quia pro peccatis occultis, quae proinde scandalo fidelibus non fuerant, iniungebantur Satisfactiones, ut patet ex Canone XXXIX. Epistolae Basilii, (8) quo mulieres adulterii consciae iubentur manere in gradu poenitentium *Consistentium*, ac priuatim exequi labores Canonibus praescriptos pro sceleribus huiusmodi. Deinde: post III. Seculum damnati non fuere Clerici publica poenitentia, etsi crimina canonica commisissent; et tamen arcebantur a sacris altaribus, iubebanturque priuatim subire poenas canonicas, ut loquitur Leo Magnus. (9) Postremo: Patres antiquiores conceptis terminis adserunt, Lapsos Satisfactionibus se subiecisse, ut Deum iratum sibi propitium redderent, ut redimerent peccata sua, ut suis vulneribus mederentur. Sic Cyprianus, (10) cui alii consonat.

Vndecimum sic diluitur: etiam Iubilaei tempore debere a Sacerdotibus iniungi poenas, criminum quidem grauitati conuenientes,

ex

(6) Sess. VI. Can. 3.

(7) Sess. XIV. cap. 8.

(8) Ad Amphilogium.

(9) Epist. XCII. cap. 2. ad Rust. Narbon.

(10) Lib. de Lapsis.

ex eo euincitur, quod Concilium Tridentinum vbi id ministris iungit, nullum excipit tempus, quo ab ea regula liceat recedere. Sed et euincitur ex eo, quod Indulgentiae antiquitus erant quaedam Canonum relaxationes factae in gratiam Poenitentium, quos Martyres seu Confessores datis libellis Episcopis commendauerant. Itaque quum nunc antiquus Canonum rigor non seruetur, si quid ex Satisfactionibus quae impendi debent, detraheretur, facillima absdubio fieret lapsi hominis cum Deo plena reconciliatio; proindeque ordo ab ipso Christo institutus inueteretur; quem quidem neutiquam alicui humanae potestati voluit subiectum.

Nec obest quidem dictis Indulgentias ad nihilum profuturas vltra, iis qui labore grauitati criminum conueniente perfunguntur: etenim vt responder sapientissimus Sorbonicus Doctor Natalis Alexander, »Indulgentias, quantumcumque plenariae supponantur, illis non prosunt, qui Satisfactionem peccatis proportionatam non implere; sed iis tantum qui licet parati sint ea persoluere, non possunt tamen ob vitae breuitatem, vel id non exequantur »toto eo feruore, qui alioquin requireretur.«

LIBER XV.

Reliqua nouae legis Sacramenta, Eucharistiam, Extremam Vnctionem, Ordinem, atque Matrimonium complectens.

CAPVT I.

In Eucharistiae Sacramenti auctorem inquiri: Institutionis tempus designat.

Christus Dominus legitima die, Luna scilicet xiv. mensis primi exeunte, cum vniuersa Iudaeorum gente Pascha peregit, atque Eucharistiam instituit.

Sunt huius propositionis plurima et validissima momenta. Primum suppeditant Scripturae: nam Matth. xxvi. legitur: »prima autem die »azymorum accesserunt discipuli ad Iesum, dicentes: »vbi vis »remus tibi comedere Pascha?« Et Marci xiv: »et prima die azymorum, quando Pascha immolabant, dicunt ei discipuli: »quo vis »eamus, et paremus tibi vt manduces Pascha?« Lucae item xxii: »venit autem dies azymorum, in quo necesse erat occidi Pascha: »et missit Petrum et Ioannem dicens, euntes parati nobis Pascha vt »manducemus:« at haec omnia aperte probant, Christum diem celebrando Paschati diuinitus praefinitum non anteuertisse, sed illud legitima die peregisse, eodemque Eucharistiam instituisse: ergo. Etenim dies a Lege praescriptus Luna xiv. erat mensis primi ad secundam vespem, quae et Lunae xv. prima vespem erat; id est Lunae xiv. exitus, et xv. initium; vt constat ex his verbis Leuitici xxii: »mense primo quattodecima die mensis huius solemnitas azymorum Domini est; septem diebus comedetis azyma,« ceter.

Secundum momentum suppeditat auctoritas Ecclesiae: sic enim in Tridentina Synodo adunata loquitur: (1) »nam celebrato veteri

Tom. III.

Hhh

»Pas-

(1) Sess. xxii. cap. 1.